

1873 fører hen til, kunde jeg have Lyst til at benytte et gammelt latinsk Ord, som siger: *vestigia terrent*. Der er nemlig i Loven af 1873 truffet omhyggelige Bestemmelser for at værne om Sogneboernes og Sognekommunens og Købstadens Interesse, medens man næsten synes at have glemt, at der er noget, der hedder Amtskommune, og at have glemt dens Ret. Det har undertiden ført til ret mærkelige Konsekvenser, og jeg skal med Formandens Samtykke tillade mig at gøre et Par Bemærkninger om et ganske specielt Tilfælde, som har vakt en Del Opsigt. Det angik Indlemmelsen af Marselisborg Gods i Aarhus Kommune. Forholdet er det, at Aarhus havde købt Godset og ønskede at indlemme det, hvad der var meget naturligt, og der førtes Forhandlinger om Ordningen mellem Kommunerne og ligeledes med Amsraadet, men man naaede ikke at komme til nogen Overenskomst med Amsraadet. I et Amsraadsmøde den 23de Februar 1898 blev det af alle de valgte Medlemmer, altsaa af hele Amsraadet mod en, udtalt, at Amsraadet ikke kunde være tilfreds med en Ordning, naar det ikke fik Erstatning for den Indtægt, som det mistede af det Hartkorn, der gik bort fra Amtet. Ikke desto mindre udkom der under 7de December 1898 en allerhøjeste Resolution, der fastsatte Indlemmelsen af Godset under Aarhus Købstad. Amsraadet har gentaget sin Udtalelse baade i et Møde den 24de Januar 1899 og i en Skrivelse til Indenrigsministeriet af 30te November 1899, der var underskrevet af samtlige valgte Medlemmer af Amsraadet. Jeg skal ikke komme ind paa Detailler, men blot bemærke, at Forholdet var det, at der indlemmedes ialt 61 Tdr. Hartkorn, og Tilskuddet herfra tabtes altsaa for Amtskommunen, som en forholdsvis lille Kommune, i alt 12,480 Tdr. Hartkorn. Nu har man opstillet den Beregning, at der lignedes 10 Kr. pr. Td. Hartkorn og desuden 50,000 Kr. paa Sognekommunen, hvilket Beløb man efter min Mening var berettiget til at tage med, da Amsraadet, naar det vilde, kunde ligne det paa Hartkornet. Man beregnede det hele til 14 Kr. pr. Td. Hartkorn; men da man paa anden Maade fik Erstatning for de 4 Kr., blev der et Tab af 10 Kr. pr. Td. Hartkorn, for hvilket der fordredes Erstatning. Man mente, at det var billigt, at denne Erstatning blev given, det vilde altsaa blive ca. 600 Kr. Jeg indrømmer, at det maaske kan være ret tvivlsomt, om der egentlig findes nogen Bestemmelse herom i Loven af 1873; man har

vistnok ikke i sin Tid tænkt sig, at Loven skulde gælde saa store Arealer. Jeg vil ogsaa indrømme, at i Almindelighed ville de Arealer, som indkorporeres i en Købstad, være nogle tæt bebyggede Arealer, der nærmest ere beboede af Fattigfolk, og en Arbejderbefolkning, der bor uden for Byen, men har sit Arbejde i den, saa at det i Almindelighed vil være en Fordel for Amtskommunen, om saadanne Arealer indlemmes i vedkommende Købstad. Men Forholdet var i det nævnte Tilfælde ganske specielt, idet der indlemmedes et helt Gods med Skov og den Slags Areal, som ikke giver forøgede Udgifter, men faste og sikre Indtægter. Overhovedet kan man — det er noget man ved fra private Forhold — ikke sige, at Udgifterne formindskes i samme Forhold som Indtægterne. Det er ikke givet, at naar der bliver saa og saa mange Mennesker færre, Polititilsynet f. Eks. derfor formindskes i samme Forhold. Efter min Mening var der som sagt noget specielt til Stede i dette Tilfælde, som maatte gøre, at Amsrepartitionsfonden fik Erstatning; men paa den anden Side skal jeg aldeles ikke angribe Aarhus Byraad, thi jeg finder det i og for sig naturligt, at Byraadet ikke frivillig vilde give Erstatning; det har jo Forpligtelse til at søge at værne om sine egne. Paa den nævnte Skrivelse til Indenrigsministeriet modtog Amsraadet et Svar, hvoraf jeg med den højtærede Formands Tilladelse skal oplæse Slutningen. „I denne Anledning skulde man til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse tjenstlig melde, at Ministeriet ingen Myndighed har til imod Købstadkommunens Vilje, at give samme noget Paalæg om at yde Amtskommunen Erstatning for den omdeltte Afgang i Amtskommunens Hartkorn.“ Saa vidt jeg forstaar dette, mener Ministeriet altsaa ikke at have Ret til at paalægge det. Jeg betvivler ikke dette; men jeg skal dog tillade mig at spørge den højtærede Minister, om han ikke saa vil være med til at frembringe en Ændring i Loven af 17de Maj 1873, saaledes at Amtskommunen i Tilfælde, hvor den lider Tab, kan faa Erstatning. Ellers vil der mulig ad privat Vej fremkomme et Forslag til en saadan Ændring. Jeg erkender, at det er rigtigt og naturligt, at Købstæderne og Kjøbenhavn kunne indlemme de Dele, de trænge til, det er naturligt, at Lovgivningen letter dem det, men saa maa den ogsaa sørge for, at det ikke kommer til at gaa ud over andre, i dette Tilfælde Amtskommunen og Amsrepartitionsfonden. Jeg henstiller til det